

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สรุปผลการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒
เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนให้มั่นคง
ภายใต้บทบาทประธานอาเซียนของไทยในปี ๒๕๖๒”
วันอังคารที่ ๒๐ พ.ย.๖๒ เวลา ๐๙๐๐ - ๑๖๐๐
ณ ห้องประชุม ศศย.สปท.

ประธานการสนทนา

พล.อ.ต.ภูมิใจ เลขสุนทรากกร ผอ.ศศย.สปท.

วิทยากร

๑. ศ.ดร. ประภัสสร เทพชาตรี ศาสตราจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ และอดีต ผอ.ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 ๒. ผศ.ดร.จุฬารัตน์ ขอบใจกลาง อาจารย์และนักวิจัยประจำศูนย์อาเซียนและเอเชียศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 ๓. ผศ.ดร.มรกต ไมยเออร์ รอง ผอ.ฝ่ายวิจัยและวิชาการ/ประธานหลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๔. คุณหทัยชนก ฤทธาคณี ฟรุโม ผอ.กองการเมืองและความมั่นคง กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ
 ๕. คุณไผท สิทธิสุนทร รักษาการแทน ผอ.สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
 ๖. ศ.ดร.สุนทร ชุตินทรานนท์ ผอ.ศูนย์พัฒนาธรรมศึกษาและนวัตกรรมทางสังคม สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ๗. น.อ.กิตติพงษ์ จันทร์สมบูรณ์ ร.น. ผอ.กจล.ศยร.ยศ.ทร.
- ผู้ดำเนินรายการ
พ.อ.นริจ ดวงปัญญา ผอ.กศย.ศศย.สปท.

สรุปสาระสำคัญ

๑. สถานการณ์ แนวโน้ม ความท้าทาย ที่จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประชาคมอาเซียนและประเทศสมาชิก

๑.๑ สภาวะแวดล้อมทางความมั่นคงในภูมิภาค แบ่งเป็น ๒ ประเด็น ได้แก่ ประเด็นปัญหา (regional security issues) และสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค (regional security architecture) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑.๑.๑ ประเด็นปัญหา (regional security issues) ที่เป็นภัยคุกคามในปัจจุบันและในอนาคต ก็ยังคงเป็นประเด็นที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก อันได้แก่

- ปัญหาความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ จีน
- ปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาค เช่น ทะเลจีนใต้ ทะเลจีนตะวันออก
- ปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหาการก่อการร้าย cyber warfare การค้ามนุษย์ข้ามชาติ ยาเสพติดข้ามชาติ ภัยพิบัติ เป็นต้น

๑.๑.๒ สถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค (regional security architecture) หรือระบบ/ระเบียบความมั่นคงในภูมิภาคจะมีความเป็นไปได้ใน ๔ สถานการณ์ (scenario) ได้แก่

- scenario 1: US hegemony กล่าวคือ ระบบความมั่นคงในภูมิภาคจะมีสหรัฐฯ เป็นมหาอำนาจต่อไป ทั้งด้านความมั่นคงทางทหารและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

- scenario 2: Chinese hegemony กล่าวคือ จีนจะสามารถผงาดเป็นมหาอำนาจของภูมิภาคทั้งด้านความมั่นคงทางทหารและเศรษฐกิจ ซึ่งวิทยากรได้วิเคราะห์ว่าจีนจะมีบทบาททางเศรษฐกิจของภูมิภาคสูงยิ่งขึ้น แต่ด้านความมั่นคงทางทหารก็ยังไม่สามารถเทียบหรือแทนที่สหรัฐฯ ได้

- scenario 3: ASEAN as a core of regional security architecture กล่าวคือ อาเซียนจะกลายเป็นแกนกลางของสถาปัตยกรรมความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งที่ผ่านมาอาเซียนก็ได้มีความพยายามดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น การรวมกันเป็นประชาคมความร่วมมืออาเซียน (ASEAN), กรอบความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (ASEAN+1) ที่มีความร่วมมือกันทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ ความมั่นคง และสังคม เช่น ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน และความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น เป็นต้น, กรอบความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ (ASEAN+3), กรอบความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย (ASEAN+6), การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) ที่เป็นการประชุมสุดยอดของผู้นำประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก จำนวน ๑๖ ประเทศ ได้แก่ ๑๐ ประเทศสมาชิกอาเซียนและญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์, กรอบความร่วมมือของรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) และการประชุมรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศอาเซียน (ASEAN Regional Forum: ARF) เป็นต้น ซึ่งการดำเนินความร่วมมือดังกล่าวก็เพื่อสร้างเวทีหารือในประเด็นความมั่นคงในภูมิภาคโดยมีอาเซียนเป็นแกนกลาง ซึ่งวิทยากรได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าอาเซียนจะสามารถเป็นแกนกลางได้ในเรื่องของการทูต/ประชุม/การหารือได้ แต่การเป็นแกนกลางด้านการทหารของภูมิภาคนั้นคงเป็นไปได้ยากเนื่องจากความร่วมมือทางการทหารของอาเซียนที่มีนั้นยังไม่แน่นแฟ้น อีกทั้งอาเซียนยังไม่มีกองกำลังของอาเซียน และยังไม่มียุทธศาสตร์รักษาสันติภาพของอาเซียน อีกทั้งอาเซียนยังต้องผูกกับประเทศมหาอำนาจเช่นสหรัฐฯ อยู่เป็นส่วนใหญ่

- scenario 4 : multipolar system กล่าวคือ ระบบความมั่นคงทางภูมิภาคแบบหลายขั้วที่จะมีตัวแสดงสำคัญ เช่น สหรัฐฯ จีน อาเซียน ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย เป็นต้น ขั้วอำนาจต่างๆ เหล่านี้ต่างถ่วงดุลอำนาจกัน (Balance of power) ซึ่งอาเซียนก็นับเป็นขั้วอำนาจหนึ่งในระบบหลายขั้วอำนาจ จึงนับว่าอาเซียนกำลังมีบทบาททางด้านความมั่นคงมากขึ้นเรื่อยๆ และจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะ balancer ระหว่างมหาอำนาจ ๒ ขั้ว คือ สหรัฐฯ (มีพันธมิตรที่แน่นแฟ้น ได้แก่ ญี่ปุ่น อินเดีย ออสเตรเลีย ร่วมกันปิดล้อมและสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีน) และจีน ดังนั้นอาเซียนจึงนับเป็นขั้วอำนาจเดียวที่พยายามจะอยู่ตรงกลางในการไม่เอนเอียงไปขั้วใดขั้วหนึ่งซึ่งก็นับว่าเป็นจุดแข็งของอาเซียน

๑.๒ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) เป็นที่ทราบกันดีว่ามีความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่หลายเรื่อง เช่น การพัฒนาความร่วมมือด้านการเมือง กลไกป้องกันและแก้ไขความขัดแย้ง ความมั่นคงรูปแบบใหม่ ความร่วมมือการจัดการกับ

ภัยพิบัติ เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่อาเซียนกำลังทำอยู่และเดินทางต่อในกรอบแผนงานประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ค.ศ.๒๐๒๕ (APSC Blueprint 2025) อย่างเข้มข้นมากขึ้น

๑.๓ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจนับเป็นมิติทางความมั่นคงอีกมิติหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันน้ำหนักการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจกลายเป็นเรื่องที่สำคัญมากของเกมการเมืองในภูมิภาค เช่นเดียวกับการที่โลกยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนจาก *ปัจจัยทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-politics)* ที่ต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อต่อต้านการขยายอิทธิพลของระบบสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการแข่งขันกันทางทหาร มาเป็น *ปัจจัยทางภูมิเศรษฐศาสตร์ (Geo-economics)* คือการหันมาให้ความสำคัญกับการค้ามากกว่าการทำสงคราม นำมาสู่การริเริ่มจัดทำข้อตกลงทางการค้าที่สำคัญ ดังนั้นการแข่งขันทางเศรษฐกิจจะขึ้นอยู่กับสถาปัตยกรรมเศรษฐกิจของภูมิภาคหลายตัวแบบที่มีการแข่งขันกันอยู่ ได้แก่

๑.๓.๑ scenario 1: Trans-Pacific Partnership: TPP หรือ ข้อตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก ที่ในสมัยประธานาธิบดีโอบามาแห่งสหรัฐฯ ได้ยกเป็นเรือธง (Flagship) ของยุทธศาสตร์สหรัฐฯ ต่อเอเชีย (Pivot to Asia/ Rebalancing Asia) ซึ่งนับเป็นยุทธศาสตร์หลัก (Grand Strategy) ที่สำคัญที่สุดของสหรัฐฯ ที่ใช้ประเด็นเศรษฐกิจนำในขณะนั้น และนโยบายดังกล่าวได้มาสิ้นสุดในสมัยของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

๑.๓.๒ scenario 2: U.S. unilateralism/bilateralism สืบเนื่องจากนโยบาย TPP ที่สหรัฐฯ ได้ยกเลิกไปในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ นั้น เนื่องจากการเสียอำนาจการต่อรองจึงได้ถอนตัวจากเวทีพหุภาคี (multilateralism) ทั้งหมด แล้วหันมาดำเนินแนวทางทวิภาคี (unilateralism/bilateralism) แทน ซึ่งจะเห็นได้ในปัจจุบัน เช่น สงครามการค้าสหรัฐฯ – จีน ซึ่งได้รับการต่อต้านจากจีนอย่างหนักและมีท่าทีว่าสงครามครั้งนี้จะยืดเยื้อไปอีกนาน และอาจทำให้จีนกลับมาผงาดเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคแทน

๑.๓.๓ scenario 3: จีนเป็นศูนย์กลาง จากการที่สหรัฐฯ หันกลับมาดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจแบบ unilateralism/bilateralism จีนก็กำลังเน้นการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจผ่านโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ที่ลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นถนน ทางรถไฟ ท่าเรือ รวมถึงการสร้างท่อส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โครงข่ายคมนาคม และพลังงาน ที่จะเชื่อมจีนกับประเทศต่างๆ ซึ่งหากจีนทำสำเร็จจะสามารถครอบคลุมประเทศต่างๆ ถึง ๗๐ ประเทศ และจะข้องเกี่ยวกับประชากร ๒ ใน ๓ ของโลก และจะทำให้จีนสามารถเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค โดยโครงการดังกล่าวมีมูลค่าการลงทุนถึง ๔ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งนับเป็นการลงทุนที่มีเม็ดเงินมากที่สุดในโลก แต่ปัจจุบันนโยบาย BRI ของจีนก็นับว่ามีอุปสรรคอยู่มากไม่ว่าจะเป็นการเจรจากับประเทศต่างๆ กีดกัน และ มีหลายประเทศที่ต้องการสกัดกั้นการดำเนินนโยบายดังกล่าวของจีน จึงนับว่าไม่ใช่เรื่องง่ายที่จีนจะผงาดมาเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาค

๑.๓.๔ scenario 4: RCEP หรือความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ที่เป็นเขตการค้าเสรีของอาเซียน และ ASEAN+6 ที่อยู่ระหว่างการเจรจาและอยู่ระหว่างการบรรลุข้อตกลงร่วมกันของประเทศสมาชิก

๑.๓.๕ scenario 5: AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ ASEAN Economics Community การเปิดเสรีในประเภทต่างๆ (การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน แรงงานฝีมือเสรี) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระเบียบเศรษฐกิจต่างๆ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน ซึ่งนายกรัฐมนตรีของไทยก็ได้กล่าวสุนทรพจน์ในวาระการรับตำแหน่งประธานอาเซียนของไทยว่าจะให้ความสำคัญของความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Connectivity) และ จะผลักดันให้แผนความร่วมมือต่างๆ ที่มีบรรลุผลสำเร็จให้ได้

๒. ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นแนวทางให้กับรัฐบาล กองทัพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการทำให้แนวคิดการประชุม (theme) และประเด็นสำคัญที่จะเสนอให้อาเซียน ร่วมกันผลักดันให้ประสบความสำเร็จ

๒.๑ แนวคิดหลักของการเป็นประธานอาเซียนของไทย (Theme) คือ “Advancing Partnership for Sustainability” หรือในชื่อภาษาไทย “ร่วมมือ ร่วมใจ ก้าวไกล ยั่งยืน” หมายถึง การที่อาเซียนจะต้องร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างกันในทุกภาคส่วน และร่วมมือบนพื้นฐานผลประโยชน์ร่วมกันทั้งภาคภายในภูมิภาคและประชาคมโลก เพื่อก้าวไปข้างหน้าด้วยกันอย่างมีพลวัต สู่อนาคตที่มีความยั่งยืนในทุกมิติ ซึ่งแนวทางนี้จะนำมาซึ่งความกินดี อยู่ดีและสันติสุขของประชาชนอาเซียน ทั้งนี้ สามารถอธิบายแนวคิดหลักในแต่ละคำได้ดังนี้

๒.๑.๑ คำว่า “Advancing” หมายถึง การมองและก้าวไปด้วยกันสู่อนาคตอย่างมีพลวัต ใช้ประโยชน์จากวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๔ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันควบคู่ไปกับการสร้างระบบภูมิคุ้มกันจากเทคโนโลยีก้าวกระโดด (disruptive technologies) และความท้าทายต่างๆ ในอนาคต โดยเป้าหมายยุทธศาสตร์สำคัญ คือ การมองไปข้างหน้าสู่การมีดิจิทัลอาเซียน (Digital ASEAN)

๒.๑.๒ คำว่า “Partnership” หมายถึง การสร้างความเป็นหุ้นส่วนภายในอาเซียนและกับประชาคมโลก รวมทั้งประเทศคู่เจรจา โดยมีตัวขับเคลื่อนสำคัญ คือ การส่งเสริมความเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และระหว่างประชาชน ตลอดจนส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ความเชื่อมโยงต่าง ๆ ในภูมิภาค (connecting the connectivities) โดยเป้าหมายยุทธศาสตร์สำคัญ คือ การสร้างอาเซียนที่ไร้รอยต่อ (Seamless ASEAN)

๒.๑.๓ คำว่า “Sustainability” หมายถึง การสร้างความยั่งยืนในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็น ความมั่นคงที่ยั่งยืน (sustainable security) ซึ่งประกอบด้วย การมีความไว้วางใจในระดับยุทธศาสตร์ (strategic trust) ความยั่งยืนด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืน และความยั่งยืนด้านความมั่นคงของมนุษย์ โดยไทยและอาเซียนควรเน้นย้ำความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในอาเซียน ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นเอกภาพและจะส่งเสริมความเป็นแกนกลางหรือบทบาทนำ (centrality) ของอาเซียนต่อไป นอกจากนี้ ไทยจะต้องส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๒๕ กับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ. ๒๐๓๐ และการจัดตั้งศูนย์อาเซียนเพื่อการหารือและการศึกษาวิจัยด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

๒.๒ อาเซียนควรร่วมกันสร้างดุลยภาพของขั้วอำนาจระหว่างสหรัฐฯ และจีน โดยประเทศสมาชิกอาเซียนควรหลีกเลี่ยงการเจรจาแบบทวิภาคีกับประเทศมหาอำนาจ แต่ควรแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยการเจรจาแบบพหุภาคี เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง และสร้างความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงการสร้างดุลยภาพแห่งอำนาจทางด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยการดึงเอามหาอำนาจอื่นเข้ามาถ่วงดุลจีน และสหรัฐฯ เช่น อินเดีย ญี่ปุ่น รัสเซีย สหภาพยุโรป เป็นต้น

๒.๓ ควรผลักดันให้การเจรจาความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ที่ประกอบด้วยอาเซียน ๑๐ ประเทศกับ ๖ ประเทศคู่ค้า ซึ่งได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ให้แล้วเสร็จและสามารถลงนามความตกลงร่วมกันให้ได้ ซึ่งหากไทยสามารถทำได้สำเร็จก็จะทำให้ RCEP เป็นตลาดการค้าและการลงทุนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ครอบคลุม ๑ ใน ๓ ของเศรษฐกิจโลก และมีประชากรรวมกันกว่า ๓.๕ พันล้านคน

๒.๔ ควรผลักดันให้อาเซียนมีกองทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Infrastructure Fund: AIF) ที่ครอบคลุม โดยเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในและระหว่างพรมแดนของประเทศสมาชิกอาเซียน ส่งเสริมการใช้เงินออมของอาเซียนในการสนับสนุนทางการเงินสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว และผลักดันให้มีการออกพันธบัตรที่ธนาคารกลางสามารถถือเพื่อเป็นทุนสำรองระหว่างประเทศได้ในที่สุด

๒.๕ ประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมนับเป็นประเด็นที่ไม่ควรมองข้าม เช่น การเข้าถึง ความชอบธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในประชาคมอาเซียน รวมถึงเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ และประเด็นภัยพิบัติ ยังคงเป็นประเด็นที่ประเทศสมาชิกอาเซียนควรมีความร่วมมือและฝึกร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

๒.๖ แม้ว่าความร่วมมือกันเป็นประชาคมอาเซียนของประเทศสมาชิกจะมีผลดีในหลายมิติ แต่ก็ไม่ควรมองข้ามถึงผลกระทบที่มาจากการเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) ที่จะนำพาภัยคุกคามภายนอกภูมิภาคที่อาจส่งผลกระทบต่ออาเซียนและประเทศสมาชิก เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ การบริหารจัดการชายแดน การย้ายถิ่นฐานของประชาชนในประชาคมอาเซียน โรคระบาด การเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

๒.๗ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สหรัฐฯ จีน และอาเซียน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ต่างฝ่ายต่างยังต้องพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นอาเซียนจึงควรใช้หลักการถ่วงดุล (balancing) และหลักการปฏิสัมพันธ์ (engagement) กับทั้ง ๒ ขั้วมหาอำนาจระหว่างสหรัฐฯ และจีนผสมผสานกัน เพื่อรักษาและควบคุมเสถียรภาพของการเมืองในภูมิภาค

๒.๘ สำหรับประเด็นโรฮิงจาถือเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน ชาติสมาชิกอาเซียนควรยึดพื้นฐานความสบายใจของเมียนมา ขณะเดียวกันก็ต้องร่วมกันคลี่คลายแรงกดดันและแรงขับเคลื่อนจากภายนอกภูมิภาคอาเซียนด้วย

๒.๙ ไทยควรคำนึงถึงการบริหารประเทศภายหลังการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในช่วงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๒ ต้องมีความต่อเนื่องของนโยบาย และผู้นำที่สามารถดำเนินนโยบายต่างๆ ที่ระบุไว้ได้อย่างต่อเนื่อง

๒.๑๐ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของไทยในอนาคตควรมีลักษณะเป็นแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Security) โดยต้องรวม (integrate) มิติต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเข้าไปด้วย ไม่ควรมองแค่มิติความมั่นคงทางทหารเท่านั้น

๒.๑๑ ไทยควรเน้นเรื่อง ASEAN 4.0 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของนวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจดิจิทัล Smart City, Smart Farmer, Smart SME เพื่อต่อยอดจากนโยบาย Thailand 4.0 ของไทย

๒.๑๒ ยุทธศาสตร์หลัก (grand strategy) ที่ไทยต้องใช้ในการดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๒.๑๒.๑ ใช้หลักการทูตรอบทิศทาง (Omni-directional diplomacy) โดยจะต้องพยายามฟื้นฟู สร้างความสัมพันธ์ และรักษาความสัมพันธ์กับขั้วอำนาจอื่นๆที่กำลังจะเกิดขึ้น

๒.๑๒.๒ ควรตั้งเป้าหมายที่จะเป็นศูนย์กลางของอาเซียน ของประเทศเพื่อนบ้าน ของอาเซียนของเอเชีย โดยอาจเริ่มจากการเป็น HUB AEC, HUB APSC เป็นต้น

๒.๑๒.๓ ควรตั้งเป้าหมายในการเป็นประเทศอำนาจปานกลาง (Middle power) ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า “เป็นประเทศที่ร่ำรวย และมีศักยภาพในด้านต่างๆ อย่างมั่นคง” กล้าที่คิดที่จะเป็น Middle power เช่นเดียวกับเกาหลีใต้ ออสเตรเลีย แคนาดา อิตาลี ฝรั่งเศส อังกฤษ และหาหนทางที่จะนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศด้อยอำนาจ (Small power) ให้ได้

๒.๑๒.๔ ควรใช้หลักการถ่วงดุล (balancing) และหลักการปฏิสัมพันธ์ (engagement) ในการดำเนินนโยบายกับประเทศมหาอำนาจต้อง เช่น ปฏิสัมพันธ์ทางการค้าขายกับจีนในขณะเดียวกันก็ต้อง

เอเอสรัฐฯ เข้ามาถ่วงดุล ไม่ว่าจะเป็นในกรอบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือกรอบความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค

๒.๑๓ ควรเดินหน้าบูรณาการเศรษฐกิจอาเซียนให้เข้มข้นขึ้น โดยการเปิดเสรี หรือหามาตรการต่างๆ ที่จะตอบสนองต่อมาตรการกีดกันทางการค้าโลก

๒.๑๔ ควรผลักดันให้อาเซียนเป็นแกนกลาง (ASEAN Centrality) ของสถาปัตยกรรมทางภูมิภาค ทั้งด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง ภายใต้ APSC 2025 เช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤตอาเซียน ต้องออกแถลงการณ์ต่อวิกฤตการณ์ต่างๆ ของโลกอย่างทันถ่วงที ซึ่งจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าอาเซียนสามารถพูดเป็นเสียงเดียวกัน มีเอกภาพ มีท่าที่ร่วมกัน และไม่แตกแยก

กศย.ศศย.สปท.

พ.ย.๖๑

ภาพประกอบการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒
เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนให้มั่นคง ภายใต้บทบาทประธานอาเซียนของไทยในปี ๒๕๖๒”
วันอังคารที่ ๒๐ พ.ย.๖๑ เวลา ๐๙๐๐ - ๑๖๐๐ ณ ห้องประชุม ศศย.สปท. (ช่วงเช้า)

ภาพประกอบการสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒
เรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนให้มั่นคง ภายใต้บทบาทประธานอาเซียนของไทยในปี ๒๕๖๒”
วันอังคารที่ ๒๐ พ.ย.๖๑ เวลา ๐๙๐๐ - ๑๖๐๐ ณ ห้องประชุม ศศย.สปท. (ช่วงบ่าย)

